

Ключевые слова: глагольное существительное, гибридные части речи, неличные формы глагола, генеративная грамматика, номинализация.

Summary

Skopliev A. O. On the study of the hybrid nature of the Czech verbal noun in generative grammar.

The article considers and systematizes the studies of the hybrid grammatical nature of the Czech verbal noun in generative grammar. It is focused on analyzing different views, arguments and approaches to the problem in the works of Bohemists of the 21st century. The author specifies that the concept of Czech verbal noun, formulated in line with generative grammar, is an alternative to the studies of this hybrid formation in traditional grammar. Consideration of the problem in the framework of syntax allowed generativists to reveal “hidden” verbal essence of the verbal noun, which actually led to its identification with the verb.

Key words: verbal noun, hybrid parts of speech, non-finite forms of the verb, generative grammar, nominalization.

УДК 811.111: 81'42

Суховецька Людмила Валентинівна

кандидат філол. наук, доцент,

Каменко Тетяна Віталіївна

магістр

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”

м. Бахмут. Україна

E-mail: suhlv1974@gmail.com

E-mail: tanya_tanya_771@mail.ru

СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В ОПОВІДАННІ А. КРІСТІ «THE MOVING FINGER»

Постановка проблеми. Фразеологічні одиниці є найбільш специфічними елементами лексичної системи мови. Стійкий інтерес лінгвістів до їхнього дослідження пояснюють тим, що вони відображають своєрідність культури та ментальності того чи іншого етносу. Особливу роль у встановленні національної культурної специфіки відіграють соматичні фразеологізми (СФ), які є «серцем ідіоматичної мови».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження соматичної фразеології останніх десятиліть характеризується різнобічною спрямованістю. Аналізувалися фразеологічні одиниці (ФО), що дають якісну оцінку особи [6], ті, що виражають значення здивування [3]. Групи ФО підбираються також за властивостями соматизмів, що в них входять [1]. Досить популярні роботи, в яких ФО відбираються за їх належністю до поведінки людини або її відношенню та стану, наприклад,

статусно-рольові відносини [5], невербальна поведінка людини [7], емоційний стан [8].

У традиційній лінгвістиці соматичні фразеологізми отримали досить повну систематизацію та ідеографічний опис. Разом з тим, слід зазначити, що СФ являють собою дуже неоднорідний пласт лексики і, отже, вимагають диференційованого опису [8]. **Актуальність** дослідження зумовлена тим, що концептуалізація жестових рухів людини і дій її тіла знаходить відображення саме у фразеологічних одиницях.

Метою статті є висвітлення семантичної специфіки соматичних фразеологізмів в оповіданні Агати Крісті «...». **Об'єктом** дослідження є фразеологічні одиниці із соматичним компонентом. **Предметом** дослідження – їх семантичні особливості.

Виклад основного матеріалу. Науковці стверджують, що ідіоми із соматичними компонентами, вважаються одним із найчастотніших типів. Когнітивні моделі, які покладено в основу соматизмів, є найбільш архаїчними і найбільш стабільним лексичним пластом й найтіснішим чином пов'язаний із сприйняттям людського тіла. Особливість номінацій соматизмів зумовлена антропоцентризмом та антропоморфізмом предметного світу у свідомості людини [2, с. 30].

Соматизми є важливою частиною мови, що становлять значний фрагмент мовної картини світу. Вивчення фрагментів мовної картини світу, пов'язано з традиціями та особливостями національної культури, дозволяють реконструювати систему архаїчного народного мислення.

Риси, властиві людині, суттєві особливості характеру та поведінки людини часто номіналізуються за допомогою фразеологізмів із соматичним компонентом. Отже, схарактеризувати людину можна не тільки на підставі того, що вона говорить, але й виходячи з того, як вона говорить, як тримає себе, які рухи та жести використовує [4]. Тому соматичні фразеологізми є вдалим знаряддям в руках багатьох письменників для визначення різних нюансів смислу. Розглянемо, як послуговується цим інструментом А. Крісті у своєму оповіданні. Наприклад, такі одиниці допомагають передати емоційний стан героя:

- *to leave a nasty taste in the mouth* – used for saying that you are still upset about something that happened[10].

Наведена фразеологічна одиниця імплікує ситуацію, при якій на суб'єкта X впливає будь-який негативний зовнішній фактор, у результаті якого суб'єкт X відчуває емоційну реакцію

“Not really,” I said. “A particularly scurrilous anonymous letter arrived with the morning coffee, and it’s left rather a nasty taste in the mouth.” [9, с.10].

У цьому прикладі соматичний фразеологізм *to leave a nasty taste in the mouth* передає емоційну реакцію розпачі Джеральда, яка виникла внаслідок отримання ним дуже брудного анонімного листа. Незважаючи на те, що Джеральд та Джоанна були рідними братом та сестрою, у листі було

написано що вони коханці. Співрозмовник героя, доктор Гріфіт також помічає пригнічений емоційний стан свого друга, про що свідчить інша ідіома, вжита в його мовленні: *under the weather* (не мати гарного настрою).

- ***someone's face/cheeks flush (with something)*** – *if someone flushes, their face becomes red because they are hot or ill, or are feeling angry, embarrassed, or excited*[10].

Пресупозитивна семантика наведеної фразеологічної одиниці передбачає наявність зовнішнього фактора, який викликає у суб'єкта Х емоції гніву, сором'язливості, хвилювання, що виражається у почервонінні кольору обличчя людини.

"I will tell you with pleasure," I said. "It just said that the fancy tart I'd brought down with me wasn't my sister – not half! And that, I may say, is a shortened version."

His dark face flushed angrily [9, с.10].

Тут, соматичний фразеологізм слугує позначенням емоційної реакції гніву, який лікар Гріффін відчуває внаслідок того, що дізнався про що йшлося в анонімному листі. Анонім який написав про те, що та жінка, яку Бертольд привіз із собою у село зовсім не його сестра. Він настільки був розлючений цією неправдою, що його обличчя почервоніло від злості.

To shrug one's shoulders – *to move your shoulders up and let them drop to show that you do not know something or do not care* [10].

Зазначена фразеологічна одиниця імплікує ситуацію, при якій суб'єкт Х не знає що відповісти або як відреагувати на питання співрозмовника та це відчуття підкреслюється певним жестом.

I was struck by something forlorn in the words. I said gently, "What do you do with yourself down here?" She shrugged her shoulders [9, с. 21].

У наведеному прикладі Джеральд вважає що Меган живе дуже нудним життям та він намагається дізнатися що стало причиною для цього. В її словах Джеральд відчув відчай, який приховувався за байдужою поведінкою Меган. Семантика цього фразеологізму вказує на те, що Меган не має що відповісти на питання Джеральда та замість відповіді Меган знизала плечима, що підтверджує почуття відчаю та невідомості.

- ***to shake one's head*** – *show you do not understand by turning head* [10].

У цьому прикладі соматичний фразеологізм передає реакцію непорозуміння між комунікантами або демонструє нестачу інформації про певну ситуацію.

"Haven't you hobbies? Don't you play games? Haven't you got friends around about?"

"I'm stupid at games. There aren't many girls around here, and the ones there are I don't like. They think I'm awful".

“Nonsense. Why should they?” – Megan shook her head.[9, с.21].

Меган не має жодного хобі, жодної подруги, вважає, що погано грає у будь-які ігри, негативно ставиться до дівчат, які мешкають поблизу. Вона використовує слова з негативною конотацією *don't like, stupid, awful*, що свідчить про її негативне ставлення до самої себе та до оточуючих її людей. На питання Джеральда щодо причин, які сприяли формуванню поганої думки про неї, вона лише похитнула головою з однієї сторони в іншу *shook her head*, що свідчить про те, що вона навіть не здогадується що викликало таке ставлення до неї.

- ***bone lazy*** – *someone who is behaving in a lazy way* [MMD].

Дана фразеологічна одиниця формує характеристику ледаря.

“Extraordinary child,” said Miss Griffith, looking after her.

“Bone lazy. Spends her time mooning about. Must be a great trial to poor Mrs. Symmington.[9, с.22].

Стиль життя Меган викликає негативні емоції в інших людей. Міс Гріфітс засуджує такий ледачий спосіб життя, про що свідчить ідіома *Bone lazy*, вживана на адресу Меган. Свою думку Міс Гріфітс підсилює іншою ідіомою *moon about* (безглуздо марнувати час). Дівчина марнує свій час, нічим не цікавиться та дуже ледаща.

to put someone's back up – *to make someone angry or annoyed* [10].

Дана фразеологічна одиниця імплікує ситуацію, у якій суб'єкт відчуває емоції гніву та роздратування внаслідок впливу на нього зовнішнього фактору.

I thought that was probably true, but felt that in Megan's place I should have withstood firmly any of Aimie Griffith's suggestions for the simple reason that her aggressive personality would have put my back up.[9, с. 22].

В контексті ситуації Міс Гріфітс відкрито виражає свою зневагу до молоді дівчини в достатньо агресивній формі. Таке ставлення посилюється негативно-конотованим лексемами *half-witted* та *disappointment*. Але така агресивна позиція лише провокує у будь-кого тільки реакцію гніву та роздратування, що і передано соматичною фразеомою *put someone's back up*.

- ***to toss one's head/hair*** – *to move your head quickly upwards, especially when you are angry or do not care about something* [10].

Пресупозитивна семантика наведеного фразеологізму імплікує ситуацію, при якій внаслідок негативного зовнішнього фактору суб'єкт відчуває емоційну реакцію гніву або відчуття байдужості до певної ситуації.

“And anyway I added, why all this concern about my love life? What about you, my girl? You'll need a little distraction down here, if I know you. No unappreciated genius knocking about here. You'll have to fall back on Owen Griffith. He's the only unattached male in the place.” Joanna tossed her head.

“Dr. Griffith doesn't like me.” [9, с. 36].

У наведеному прикладі висловлення із фразеологічною одиницею *Joanna tossed her head* слугує означенням емоційної реакції гніву Джоанни на пропозицію Джеральда знайти собі чоловіка. Брат запропонував їй кандидатуру Овена Гріффіта, який єдиним неодруженим чоловіком у їх селі і здавався підходящим варіантом для Джоанни. Проте така пропозиція викликала у неї негативне почуття гніву, яке супроводжувалось різким рухом голови догори.

- ***to hit the bull's eye*** – *to achieve exactly what you intended* [10].

Дана фразеологічна одиниця імплікує ситуацію у якій людина досягає своєї мети у взаємовідносинах з іншими.

“The lack of resemblance might have been what prompted the particular accusation. A foul and quite uncalled for blow at a venture.”

“But it happened to hit the bull's eye,” said Joanna. “After all, she wouldn't have killed herself otherwise, would she?” [9, с. 52].

Дана фразеологічна одиниця яскраво виражає досягнення мети автором анонімного листа – позбавлення Міссіс Сіммінгтон. У листі йшлося про те, що начебто її син не є рідним, бо він не був зовні схожий ні на батька, ні на мати. Хоча анонім написав неправдиву інформацію, жінка все одно була настільки перелякана тим, як чоловік відреагує на таку новину, що вчинила самогубство.

- ***to give a pat on the back*** – *praise for having done something good* [10].

Фразеологічна одиниця передбачає наявність теплих дружніх стосунків між людьми, коли один учасник ситуації виражає похвалу або підтримку іншому шляхом плескання по плечу.

“Thank you. Thank you very much. I'm sorry I'm so stupid. But you see it's rather dreadful when your mother dies.”

“I know,” I said.

I gave her a friendly pat on the back and she flashed me a grateful look and disappeared into a bedroom. I went on downstairs. [9, с. 57].

Фразеологічна одиниця з соматизмом *back* функціонує у якості дружнього жесту. У усвідомлюючи, що Меган знаходиться у стані розпачу після смерті міссіс Сіммінгтон, Джеральд намагається підтримати її, поплескав її по спині. Цей жест викликав відповідну реакцію з боку Меган. Вона відчула довіру і спокій, про що свідчить вираз *grateful look* – вдячний погляд.

- ***to have the nerve*** – *to do something bold, daring, or impudent*. [10].

Наведений соматичний фразеологізм зображує стиль поведінки людини, у якому поєднується сміливість та нахабство.

“However when Partridge had said, “Breakfast at half past eight, or nine o'clock?” neither Joanna nor I had the nerve to suggest a later hour. [9, с. 90].

У зазначеному прикладі йдеться про Джеральда та Джоанну, які зіткнулися із незвичним для них розпорядком дня. Назначений час для сніданку був 8 або на пів дев'яту. Зазвичай у цей час вони знаходяться у

ліжку і їм не подобається такий ранній підйом. Проте застосована у негативній формі ідіома *to have the nerve* вказує на те, що в них не вистачило сміливості попросити про більш пізній час, що характеризує їх як вихованих людей.

- ***to give tongue*** – *to articulate; either verbally or with a cry, shout, or noise.* [10].

Дана фразеологічна одиниця передає зневажливу манеру спілкування.

To my annoyance, Aimie Griffiths was standing on the doorstep talking to Megan.

She gave tongue with her usual heartiness at the sight of us: "Hullo, there, slackers! I've been up for hours." [9, с. 90].

З контексту сюжету ми знаємо, що Еммі Гріффітс є дуже специфічною особистістю. Вираз *usual heartiness* використовується в іронічному значенні, щоб підкреслити те, що жінка завжди чимсь не вдоволена. У прикладі, зневажливе ставлення до Джеральда та Джоанни виражається фразеологізмом *She gave tongue* і підкреслюється іменником *slackers* – ледарі.

- ***to come to a head*** – *to reach a point of intensity at which action must be taken* [10].

Дана фразеологічна одиниця імплікує емоційну реакцію занепокоєння, яке зростало та заповнювало все єство Джеральда.

I ought, I dare say, to have put two and two together earlier. Perhaps, unconsciously, my mind was already suspicious. Anyway the leaven was working now. The uneasiness was growing – coming to a head. [9, с. 112].

У цьому прикладі, Джеральд відчуває емоційну реакцію занепокоєння, яке збільшувалось з кожним разом. На його думку, приводом для цього стали слова Джоанни. Після того, як вона сказала, що після самогубства місіс Сіммінгтон минув вже тиждень, на рівні підсвідомості він відчув, що саме вираз “рівно тиждень” викликав в нього таку емоційну реакцію. Він вважав, що підсвідомо в нього вже зародилась підозра що до причин, які підштовхнули жінку до бажання звести рахунки з життям.

- ***in one's mind eye*** – *in one's imagination or mind, especially referring to something that is being visualized* [10].

Ця фразеологічна одиниця імплікує процес уявлення. Екстраполоється думка про те, що свідомість має своє око, яке бачить не об'єктивну, а уявлену реальність.

Someone had opened the gate, had walked very correctly and quietly up to the house, and had pushed a letter through the letter box. I saw, hazily, in my mind's eye, that vague woman's shape. The face was blank – but it must be a face that I knew... [9, с.132].

Агнес, яка, на думку лейтенанта Неша, була вбита через те, що вона виявилась випадковим свідком того, як анонім відправляв брудні листи. Під час розмови, Джеральд подивився у вікно та спробував уявити фігуру жінки, яка була причетна до ситуації вбивства.

- ***to clutch at somebody's heart*** – *if something clutches at your heart, you suddenly feel fear or nervousness* [10].

Наведена фразеологічна одиниця сприяє зображенню емоції страху та переживання.

We found Rose washing up breakfast, and she stopped at once and rolled her eyes and clutched her heart and explained again how she'd been coming over queer all the morning.[9, с. 137].

Лейтенант Неш прийшов до Розі, щоб послухати її версію стосовно самогубства Агнес. Але та під час зустрічі з ним вилупила очі, ухопилась за серце *clutched her heart* і таким чином видала своє почуття страху.

Висновки. Проаналізовані нами соматичні фразеологізми, вжиті в дискурсі Агати Крісті, слугують ефективним засобом передачі різних семантичних нюансів. У першу чергу, вони зображують різноманітні емоційні реакції (гнів, розпач, хвилювання), надають характеристику героям, конкретизують стиль життя, модель поведінки, різноманітні стосунки між людьми, продукують етичні значення, сприяють зображенню ментальних процесів. **Перспективи** подальших розвідок ми вбачаємо у здійсненні семантичної класифікації соматичних фразеологізмів у художніх творах окремо взятого письменника як особливості його авторського стилю.

Література

1. Архипкина Л. В. Немецкие фразеологические единицы компонентами-соматизмами в лингвокогнитивном и культурномаспектах. диссертация... кандидата филологических наук : 10.02.04. Тула, 2007. 233 с.
2. Денисенко І. І. Структурно-семантичні аспекти соматичних ідіом англійської мови. *Молодий вчений*. №12.1 (52.1). 2017. С. 30–33.
3. Кашина И. В. Фразеологизмы со значением удивления в современном русском языке. РЯШ. Выпуск 2, 1981. № 4. С. 11–18.
4. Кочубей В. Ю. Англійські фразеологізми на позначення частинтіла як елемент культурного коду. *Наукові записки Центральноукраїнського державного пед. університету імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Вип.155. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В.Винниченка, 2018. С. 232–237.
5. Лоова Э. С. Статусно-ролевые значения в русской и французской идиоматике. Диссертация... кандидата филологических наук : 10.02.19. Нальчик, 2005. 165 с.

6. Солодуб Ю. П. Национальная специфика и универсальные свойства фразеологии как объект лингвистического исследования. *Филологические науки*. М: Наука, 1990, № 6. С. 55–65.

7. Маякина М. А. Фразеологические словосочетания, описывающие невербальное поведение человека коммуникативно-прагматический и лексикографический аспекты на материале художественных текстов. Автореф. дисс. к. филол. н. 10.02.04. Иваново, 2006. 23 с.

8. Хабибуллина А. Е. Фразеологические единицы, выражающие состояние человека, в русском, английском и татарском языках. Автореф. дисс. к. филол. н. 10.02.04. Казань, 2010. 27 с.

9. Christie A. The Moving Finger. URL : http://detective.gumer./anto/christie_25_2.pdf

10. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners: UK Edition by Michael Rundell. Palgrave Macmillan, 2005. 1664 p.

Анотація

Суховецька Л. В., Каменко Т. В. Семантична специфіка соматичних фразеологізмів в оповіданні А. Крісті «The Moving Finger».

Стаття присвячена висвітленню семантичних особливостей фразеологічних одиниць із соматичним компонентом, ужитих у романі Агати Крісті «The Moving Finger». У результаті дослідження було встановлено, що соматичні фразеологізми слугують ефективним засобом передачі різних семантичних нюансів. Вони передають емоційні реакції, надають характеристику героям, конкретизують стиль життя, модель поведінки, різноманітні стосунки між людьми, продукують етичні значення, сприяють зображенню ментальних процесів.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, соматизм, картина світу, ідіоматична мова.

Аннотация

Суховецкая Л. В., Каменко Т. В. Семантическая специфика соматических фразеологизмов в рассказе А. Кристи «The Moving Finger».

Статья посвящена раскрытию семантических особенностей фразеологических компонентов с соматическим компонентом, употребленных в романе Агаты Кристи «The Moving Finger». В результате исследования было установлено, что соматические фразеологизмы служат эффективным средством передачи различных семантических нюансов. Они передают эмоциональные реакции, раскрывают характеристику героев, конкретизируют образ жизни, модель поведения, различные отношения между людьми, производят этические значения, способствуют изображению ментальных процессов.

Ключевые слова: фразеологическая единица, соматизм, картина мира, идиоматический язык.

Summary

Sukhovetska L. V., Kamenko T. V. Semantic peculiarities of somatic phraseological units in A. Christie's story "The Moving Finger".

The article deals with the semantic features of phraseological units with components used in Agatha Christie's novel "The Moving Finger". As a result of the study, it was found that somatic phraseology serves as an effective means of conveying various semantic nuances. They convey emotional reactions, characterize the heroes, specify the way of life, model of behavior, various relationships between people, produce ethical meanings, contribute to the depiction of mental processes.

Keywords: phraseological unit, somatic component, world picture, idiomatic language.

Abstract

Sukhovetska L. V., Kamenko T. V. Semantic peculiarities of somatic phraseological units in A. Christie's story "The Moving Finger"

Phraseological units are the most specific elements of the lexical system of language. The steady interest of linguists in their research is explained by the fact that they reflect the unique aspect of the culture and mentality of a particular ethnic group. Somatic phraseology, which is the "heart of idiomatic language", plays a special role in establishing national cultural identity.

Somatic phraseology has been studied in recent decades from different points of view. Phraseological units, denoting a qualitative assessment of the person, those that express the meaning of surprise have been analyzed. Phraseological unit groups are also selected according to the properties of somatic units. Quite popular works in which phraseological units are selected according to their affiliation to human behavior or its attitude and state, for example, status-role relations, non-verbal human behavior, emotional state.

In traditional linguistics, somatic phraseology has received a fairly complete systematization and ideographic description. However, it should be noted that SF are a very heterogeneous layer of vocabulary and, therefore, require a differentiated description. The relevance of the study is due to the fact that the conceptualization of human gestures and actions of his body is reflected in the phraseological units.

The aim of the article is to highlight the semantic peculiarities of somatic phraseology in Agatha Christie's story "The Moving Finger". The object of research is phraseological units with a somatic component. The subject of research is their semantic features.

Scientists claim that idioms with somatic components are considered one of the most commonly used types. The cognitive models that underlie somatic components are the most archaic and stable lexical layer and most closely related to the perception of the human body. The peculiarity of the nominations of somatic components is due to anthropocentrism and anthropomorphism of the objective world in the human mind.

Somatic components are an important part of language, forming a significant fragment of the linguistic picture of the world. The study of fragments of the linguistic picture of the world, connected with the traditions and peculiarities of the national culture, allows to reconstruct the system of archaic folk thinking.

The reflection of the somatic component in language plays a significant role in highlighting the mentality of the nation. Somatisms are nominations of body structure. Their emergence in language dates back to the period of human's cognition of the world and separation of a human being from other objects of reality by means of sensations, organs and body parts. The human body has proved to be one of the most accessible objects for observation and

study, a unique index base, the primary basis for conceptualizing the world, and a “starting point”.

Traits inherent in man, essential features of human character and behavior are often nominalized by means of phraseology with a somatic component. Somatic phraseology is characterized by high emotionality, rethought and figurative meaning. Thus, a person can be characterized not only on the basis of what he says, but also on the basis of how he speaks, how he behaves, what movements and gestures he uses.

The somatic phraseological units used in Agatha Christie's discourse serve as an effective means of conveying various semantic nuances. First of all, they depict various emotional reactions (anger, despair, excitement), characterize the heroes, specify the lifestyle, behavior model, various relationships between people, produce ethical meanings, contribute to the depiction of mental processes. We see the prospects for further explorations in the implementation of the semantic classification of somatic phraseology in the works of literature of a definite author as a feature of his idiosyncrasy.

References

1. Arhipkina L. V. Nemeckie frazeologicheskie edinicy s komponentami-somatizmami v lingvokognitivnom i kul'turnom aspektah. dissertaciya... kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.04. Tula, 2007. 233 s.

2. Denisenko I. I. Strukturno-semantichni aspekti somatichnih idiom anglijs'koï movi. Molodij vchenij. №12.1 (52.1). 2017. S. 30–33.

3. Kashina I. V. Frazeologizmy so znachenim udivleniya v sovremennom russkom yazyke. RYASH. Vypusk 2, 1981. № 4. S. 11–18.

4. Kochubej V. YU. Anglijs'ki frazeologizmi na poznachennya chastin tila yak element kul'turnogo kodu. Naukovi zapiski Central'noukraïns'kogo derzhavnogo ped. universitetu imeni Volodimira Vinnichenka. Seriya: Filologichni nauki (movoznavstvo). Vip.155. Kropivnic'kij: RVV CDPU im. V.Vinnichenka, 2018. S. 232–237.

5. Loova E. S. Statusno-rol'nye znacheniya v russkoj i francuzskoj idiomatike. Dissertaciya... kandidata filologicheskikh nauk : 10.02.19. Nal'chik, 2005. 165 s.

6. Solodub YU. P. Nacional'naya specifika i universal'nye svojstva frazeologii kak ob'ekt lingvisticheskogo issledovaniya. Filologicheskie nauki. M: Nauka, 1990, № 6. S. 55–65.

7. Mayakina M. A. Frazeologicheskie slovosochetaniya, opisyvayushchie neverbal'noe povedenie cheloveka kommunikativno-pragmaticeskij i leksikograficheskij aspekty na materi ale hudozhestvennyh tekstov. Avtoref. diss.. k. filol. n. 10.02.04. Ivanovo, 2006. 23 s.

8. Habibullina A. E. Frazeologicheskie edinicy, vyrazhayushchie sostoyanie cheloveka, v russkom, anglijskom i tatarskom yazykah. Avtoref. diss.. k. filol. n. 10.02.04. Kazan', 2010. 27 s.

9. Christie A. The Moving Finger. URL : http://detective.gumer./anto/christie_25_2.pdf

10. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners: UK Edition by Michael Rundell. Palgrave Macmillan, 2005. 1664 p.

УДК 811.111

Чернишова Ірина Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Бахмут, Україна

E-mail: irinacherr@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ РЕЧЕНЬ НЕГАТИВНОЇ ОЦІНКИ «СВОГО» ПРОСТОРУ З ТЕМПОРАЛЬНИМ МАРКЕРОМ *NOW* (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ БІБЛІЇ)

Постановка проблеми. Мовознавство ХХІ століття інтегрувало наукову спадщину попередніх сторіч і творчо переробило її. Звернувшись до людини як продуцента мови і знання, лінгвістика вступило в діалог з іншими галузями науки. Метою сучасного мовознавства постає дослідження комунікативної взаємодії індивідів, що орієнтується на їхнє діалогічне взаєморозуміння у співвідношенні з параметрами мови, середовища і культури. У такий спосіб комунікація розглядається у сполученні з когнітивними, етнопсихологічними, політичними та іншими факторами. Сьогоднішня парадигма наукового знання про мову складається з лінгвістичних теорій, що намагаються відповісти на питання: як людська свідомість пізнає світ крізь призму мови, як пізнання і відбиття світу впливають на життя і функціонування індивіда і соціуму, яким чином фундаментальні онтологічні категорії «час», «простір», «людина» усвідомлюються нею і проєціються в її мові та мовленні. У зв'язку з цим особливо актуальною постає проблема «свого/чужого» простору, що поєднує дейктичні та аксіологічні координати.

У статті досліджуються речення негативної оцінки з темпоральним дейктичним маркером *now*, що займає центральне місцеположення у функціонально-семантичному полі темпорального дейксису та вказує на близькість до мовця у часі, тобто є локальними маркером «свого» простору.

Метою дослідження є виявлення лексико-семантичних, синтаксичних і комунікативно-прагматичних особливостей негативно оцінних речень з темпоральним маркером *now* в англійському тексті Біблії, у зв'язку з чим важливим постає розв'язання таких завдань: аналіз категорій «свого/чужого», дейксису та оцінки й дослідження